REDOMICILIEREA PERSOANEI JURIDICE

Violeta COJOCARU, Dumitru MELNIC

Prin procesul de redomiciliere o companie își poate schimba domiciliul de la o jurisdicție la alta, prin schimbarea țării în a cărei legi a fost înregistrată, fără a-și pierde identitatea sa corporativă [1]. Înregistrarea într-o jurisdicție are loc prin primirea certificatului de înregistrare a companiei în țara gazdă fiind radiată în țara de emigrare.

În literatura de specialitate de drept internațional privat, este pe larg răspândită opinia potrivit căreia „statutul" persoanei juridice determină, de asemenea, naționalitatea și apartenența la un stat. L.A.Luntz a opinat: „Termenul «naționalitatea» aplicat persoanelor juridice va desemna atât legea națională (statutul) a organizației, cât și naționalitatea acesteia" [2, p.47]. Y.M. Yumashev se alătură acestei opinii: „Problema «naționalității»„ persoanei juridice în primul rând,

este problema statutului său juridic ...«Naționalitatea» organizației, astfel, arată legea statului la care se atribuie «legea națională» sau «statutul personal»...[3, p.16]. Cu alte cuvinte, problema „naționalității" se reduce la stabilirea „statutului personal" al persoanei juridice, care reglementează statutul juridic al acesteia. „Țara a cărei lege este legea națională a companiei determină naționalitatea și apartenența la statul respectiv".

Determinarea naționalității persoanei juridice nou-formate se efectuează potrivit anumitor criterii, cum ar fi: (i) Criteriul voinței fondatorilor persoanei juridice (ii) Criteriul teritorialității conducerii (sediul social); (iii) Criteriul locului de înregistrare a statutului persoanei juridice (engl. incorporation) (iv) Criteriul locului centrului activității economice (v); Criteriul controlului efectiv (vi); Criterii mixte. Criteriul determinării naționalității persoanei juridice se stabilește după *lex fori*. Cu alte cuvinte, în stabilirea naționalității (domiciliului) persoanei juridice, *lex causae* este legea forului.

În țări ca Republica Moldova, Irlanda, Danemarca, Olanda, Italia sau SUA, criteriul determinării naționalității persoanei juridice este criteriul incorporării, prin urmare, criteriul locului efectiv de administrare a persoanei juridice va fi irelevant. În aceste jurisdicții, legea aplicabilă pe tot ciclul vieții unei companii va fi legea statului în care este incorporată persoana juridică, fără să fie luat în considerare locul de administrare efectivă. Acest criteriu este cel mai solicitat de unii, deoarece țara de înregistrare și legea aplicabilă este ușor de determinat, însă există și critici ale acestei teorii, în special, din partea celor care sunt împotriva „jonglării jurisdicțiilor" cu scopul eludării dreptului național *(a vedea în acest sens Hotărârea ECJ dated 9 mars 1999, Centros Ltd, aff. C- 212/97).*

Redomicilierea este o instituție destul de tânără, practic nu este dezvoltată în doctrina dreptului internațional privat nu numai pe plan intern, ci și în străinătate. În legislația țărilor cu posibilitatea redomicilierii terminologia „continuation", „re-domiciliation" și „migration" se foloseşte în sens de „redomiciliere", deoarece au același înțeles de schimbare a legii personale a persoanei juridice.

Lista țărilor care permite redomicilierea persoanei juridice este vastă inclusiv în Asia, America de Nord și de Sud, Europa, Peninsula Arabică etc. În pofida diversității acestor state, legislația lor privind modificarea *lex societatis* este destul de uniformă și nu există conflicte

între jurisdicții. Pentru a confirma această teză, vom examina reglementarea schimbării *lex societatis* prin exemplul unor jurisdicții.

Majoritatea țărilor care au sistemul anglo-saxon de drept (*Common law*) permit redomicilierea în comparație cu țările din sistemul romano-german (*Civil Law*), totuși există și excepții ca Ungaria, Luxemburg, Letonia, Austria etc.

Conform legii Gibraltarului, conceptul de „domiciliu al persoanei juridice" nu se descrie în statutul acesteia, ci provine din jurisprudență și este analog cu modul în care se decide domiciliul unui individ. În cazul *De Beers Consolidated Mines Limited vs Howe [1906] AC455*, Lord Lorebon a invocat: „O firmă își are domiciliul ... unde își desfășoară activitatea reală ..., iar afacerea reală se desfășoară acolo unde controlul și conducerea se află în realitate". Locul de înregistrare și de domiciliu, de obicei coincid, dar nu întotdeauna, așa cum se arată în cazurile menționate mai sus, a se vedea de asemenea *Daimler Co. Limited vs Continental Tire and Rubber Co. (Marea Britanie) Limited [1916] 2 AC 307*. [4]

Normele procedurale ale Gibraltarului în privința redomicilierii se regăsesc în partea I și II a Regulamentului și, în mare parte, transpun normele analogice ale legislatorului cipriot, în afară de procedura certificatului provizoriu – registratorul din Gibraltar în cazul corespunderii tuturor condițiilor emite instantaneu certificat de înregistrare și după 6 luni, dacă compania nu prezintă certificat de radiere a persoanei juridice din registrul fostei jurisdicții, anulează certificatul emis și radiază compania din registrul său [5].

Redomicilierea persoanei juridice în afara Ciprului are loc în baza cap. 113 al Legii companiilor și prevede un mecanism relativ simplu de urmat [6]. Primirea acordului registratorului cipriot și registratorului țării gazdă, corespunderea legii în care compania își va continua existența, existența legislației țării gazde care ar permite redomicilierea. Există și o serie de formalități care se diferențiază de la caz la caz (ex. publicarea rezoluției de redomiciliere în ziare naționale, informarea creditorilor etc.).

În comparație cu jurisdicții bazate pe criteriul incorporării, Luxemburgul pentru determinarea naționalității persoanei juridice folosește criteriul sediului companiei [7].

Redomicilierea persoanei juridice în Luxemburg nu este reglementată de lege expres, dar este reglementată de practică [8].

Legea privind întreprinderile din anul 1915 prevede un capitol separat privind redomicilierea însă acesta se referă la companiile europene.

Statul Delaware din Statele Unite ale Americii, unde redomicilierea este reglementată de Legea privind companiile (engl. *General Corporation Law*) şi legea privind companiile cu răspundere limitată (engl. *Limited Liability Company Act*), este un model clasic de offshore. Cerinţele pentru companii care „emigrează" sau „imigrează" sunt comparativ simetrice, dar având şi specificul său. O prevedere neobişnuită poate fi menţionată reieşind din textul art. 390 *General Corporation Law*, art. 18-213 *Limited Liability Company Act*, care prevăd că orice organizaţie poate fi redomiciliată (engl. *transfere to or domesticate or continue*) într-o jurisdicţie străină cu menţinerea, dacă este posibil, a legii Statului Delaware ca *lex societatis*.

Specificul redomicilierii este existenţa unui mecanism de schimbare a legii personale a persoanei juridice (*lex societatis*) caracteristic pentru zonele clasice offshore: Cipru, Insulele Virgine Britanice, Jersey etc., fiind de exemplu, pentru businessul rus un avantaj, reieşind din faptul că aceste jurisdicţii sunt pe larg răspândite în structura corporativă a holdingurilor şi posibilitatea „mutării" companiilor între aceste jurisdicţii poate fi favorabilă în condiţiile unor sancţiuni internaţionale şi/sau înăsprirea legislaţiei fiscale. Redomicilierea în Irlanda sau Singapore poate fi o alternativă pentru companiile din jurisdicţiile „listei negre" a UE [9]. Avantajele redomicilierii în comparaţie cu înregistrarea unei noi companii sunt evidente atât pe plan economic (lipsa necesităţii transferării proprietăţilor etc.), cât şi juridic (lipsa necesităţii renegocierii contractelor, pierderea experienţei (competenţelor) etc.).

Referinţe:

1. Oxford Management Ltd http://oxfordglobalservices.ro/redomicilierea-companiei-in-cipru [Accesat 26.04.18].
2. ЛУНЦ, Л.А. *Курс международного частного права. Особенная часть*. Москва, 1975. С. 47.
3. ЮМАШЕВ, Ю.М. *Правовое регулирование прямых иностранных капиталовложений в ЕЭС*. Москва, 1988. С. 16.
4. Companies House Gibraltar [Accesat 26.04.18] Disponibil: https://www.companieshouse.gi/publications/C0020.pdf.
5. Companies (Re-Domiciliation) Regulations 1996 [Accesat 04.05.18] Disponibil: http://www.gibraltarlaws.gov.gi/articles/1996s024.pdf.

6. The Cyprus Companies Law Cap. 113 [Accesat 04.05.18] Disponibil:http://www.olc.gov.cy/olc/olc.nsf/all/E1EAEB38A6DB4505C2257A70002A0BB9/$file/The%20Companies%20Law,%20Cap%20113.pdf?openelement.
7. "Any company whose central administration (head office) is in the Grand-Duchy shall be subject to Luxembourg law, even though the constitutive instruments may have been executed in a foreign jurisdiction" *(traducere din engl. Orice societate a cărei administrație centrală se află în Marele Ducat se supune dreptului luxemburghez, chiar dacă instrumentele constitutive ar fi putut fi executate într-o jurisdicție străină)* art. 159 „Legea intreprinderilor", 1915 Luxemburg.
8. MYNERS, S., ARNAUX, L. *Migrating Companies to and from Luxembourg*. The Essentials. S. MYNERS, L. ARNOUX. [Accesat 26.04.18]Disponibil:http://www.mnks.com/wp-content/uploads/downloads/2015/07/Migrating-companies-to-and-from-Luxembourg-The-essentials-.pdf
9. MARTIN, A., din McKenzie BAKER [Accesat 04.05.18] Disponibil:https://www.bakermckenzie.com/en/insight/publications/2017/10/new-companies-act-rd-provisions
10. Compania WilliamFry [Accesat 04.05.18] Disponibil: https://www.williamfry.com/newsandinsights/newsarticle/2009/11/30/corporate_redomiciliation